

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoro (10 min)

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

Muutokset puhuttaessa

Julkaisuvapaa 17.4.2018 klo 14.00

Arvoisa puhemies,

Minulla on ilo tuoda hallituksen puolesta hyviä uutisia Suomen talouden tilasta tähän saliin.

Suomen julkinen talous on tasapainottumassa lähivuosina ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008 finanssikriisin.

Julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu tällä hetkellä nopeasti. Valtion velkaantuminen pienenee rivakasti. Ensi vuonna uutta velkaa otetaan yli puolet vähemmän kuin tänä vuonna, noin 1,3 miljardia.

Maailmantalouden vahvat näkymät tukevat Suomen viennin kehitystä. Maailmantalouden kasvun ennustetaan jatkuvan sekä tänä että ensi vuonna neljän prosentin tasolla. Suomen talouskasvu ylittää tänä vuonna 2,6 prosenttiin, ensi vuonnakin taloutemme kasvaa yli kahden prosentin verran.

Nämä luvut ovat rohkaisevia, mutta tärkein mittari talouspolitiikan onnistumiselle on työllisyyden kehitys. Iloitsen jokaisesta ihmisestä, joka pääsee töihin ja saa paremman toimeentulon. Hallituskauden alkuun verrattuna työllisiä on 90 000 enemmän.

Työllisyysasteemme on kasvanut yli 71 prosentin, ja valtiovarainministeriön ennusteen mukaan työllisyysaste nousee 72,5 prosenttiin vuonna 2020. Työllisyysasteen kehitys on erittäin merkittävää, sillä viimeksi yli 71 prosentin työllisyysaste on saavutettu vuonna 1991. Vain ja ainoastaan korkean työllisyyden avulla voimme turvata suomalaisten tärkeät palvelut ja hyvinvoinnin myös tulevaisuudessa.

Olen kuunnellut tässä salissa monta kertaa, miten oppositio on epäillyt talouspolitiikkamme vaikuttavuutta. Joko oppositio nyt pystyy myöntämään, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka tuo tuloksia?

Ensin te arvostelitte meitä siitä, että hallituksen toimet eivät riitä työllisyystavoitteen saavuttamiseksi. Kyllä riittävät, töissä olevien määrä kasvaa kohisten, ja hallitus saavuttaa asettamansa työllisyysasetavoitteen.

Sitten te väititte, että hallituksen politiikalla velkatavoitteita ei saavuteta. Kyllä saavutetaan, julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen taittui jo vuonna 2016, ja valtion velanotto pienenee nyt kovaa vauhtia.

Viime talvena te kritisoitte hallitusta siitä, että julkisen talouden rakenteellisen alijäämän kasvua ei ole saatu taitettua. Tämäkään ei pidä paikkaansa, rakenteellinen rahoitusasema on aiempaa arvioitua vahvempi.

Kuten valtiovarainministeriö arvioi perjantaina julkaistussa ennusteessaan, hallituksen keskeiset talouspolitiikan tavoitteet ovat toteutumassa. Tämä terveisinä teille oppositioon.

Keskustelimme tässä salissa syksyllä siitä, ovatko tuloerot kasvaneet Suomessa. Kun työllisyysvaikutukset otetaan huomioon hallituksen päätösten lisäksi, tuloerot kasvavat enää vain hyvin lievästi tai eivät lainkaan. Suositan, että oppositiossa paneudutte tähän THL:n ja VATTin laadukkaaseen tutkimukseen.

Arvoisa puhemies,

Parantuneet talouden näkymät ovat saaneet myös oppositioon liikettä. Nyt on, mitä voidaan jakaa, ovat monet teistä todenneet. Hätäisimmät ovat vaatineet sopeutus päätösten purkamista ja satojen miljoonien uusia menolisäyksiä. Kevään nostattamaa suhdannepölyä tuntuu olevan ilma sakeana.

Kun hallitus viime viikolla kokoontui kehysriiheen, totesin ennen neuvotteluja, ettemme voi elää jatkuvasti kädet syvällä tulevien sukupolvien taskussa.

Työmme ei ole vielä valmis. Valtion velanotto pienenee nopeasti, mutta velaksi eläminen ei pääty. Otamme edelleen, hyvänä aikana, uutta velkaa hyvinvointimme rahoittamiseksi. Vuodesta 2021 lähtien velanotto kääntyy uudelleen kasvuun puolustusvoimien hävittäjä hankintojen vuoksi. Ilman näitä puolustusvoimien hankintoja valtiontalous olisi lähellä tasapainoa 2020-luvulla.

Menoja ei paisuteta, tehtyjä sopeutus päätöksiä ei pureta eikä hallituksen valmistelemlia uudistuksia jätetä tekemättä. Jakopolitiikkaan ei voi heittäytyä. Kaikki tässä salissa tietävät haasteemme, jotka meidän pitää kohdata ja ratkaista. Tämä vaatii yhteistyötä ja tosiasioiden tunnustamista kaikilta eduskuntapuolueilta.

Arvoisa puhemies,

Talouden haasteiden vuoksi keskityimme kehysriihessä kolmeen keskeiseen asiaan.

Päätimme tehdä lisää toimia, jotta talouskasvu saadaan nykyistä kestävämmälle pohjalle. Hyvät ajat eivät jatku ikuisesti. Talouskasvu hiipuu alle kahden prosentin jo vuonna 2020.

Toiseksi kiinnitimme huomiota julkisen talouden tilaan ja velanoton hillintään. Pidimme sovituisista talouden linjauksista kiinni, eikä kehysriihestä tehty rahanjaon juhlaa. Tavoitteena tulee olla, että velaksi eläminen loppuu kokonaan seuraavina vuosina. Teimme kehysten sisällä harkittuja panostuksia työllisyyden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, koulutuksen ja turvallisuuden vahvistamiseksi.

Kolmanneksi nostimme työn etusijalle kaikissa päätöksissä. Tavoitetta 72 prosentin työllisyysasteesta pidettiin kunnianhimoisena. Olemme saavuttamassa sen. Miksi tyytyisimme siihen?

Seuraava tavoite on nostaa työllisyytemme pohjoismaiselle, vähintään 75 prosentin tasolle. Kaikkia kehysriihen päätöksiä on siksi arvioitu työn näkökulmasta.

Ponnistelut työllisyyden parantamiseksi ovat kasvattaneet työvoimapalveluiden kysyntää. Siksi lisäämme nyt henkilöstöä työvoimapalveluihin yli 200 henkeä. Haluamme, että työnhakijat saavat henkilökohtaista tukea ja apua.

Olemme parantaneet aktiivimallia ensimmäisen jakson kokemusten perusteella. On tärkeää, että työttömyys ei pääse pitkittymään ja työllistyminen siten vaikeutumaan. Työttömällä on jatkossa mahdollisuus opiskella kuuden kuukauden ajan työttömyysetuudella lyhytkestoisia opintoja, jotka tukevat työllistymistä.

Uudistamme työasuntovähennystä niin, että se kannustaa muuttamaan työn perässä.

Työpaikat ja työntekijät on saatava kohtaamaan paremmin. Monet yritykset haluavat kasvaa, mutta eivät löydä osaavia työntekijöitä. Pula osaajista koskee jo kaikkia seutuja Suomessa.

Siksi suuntaamme lisäbudjetissa 54 miljoonaa euroa koulutukseen ja osaamisen vahvistamiseen, jotta avoimet työpaikat ja työnhakijat kohtaisivat. Täsmäkoulutukset käynnistetään jo tämän vuoden aikana. Lisäämme esimerkiksi muuntokoulutusta, jotta ihmiset voivat ketterästi opiskella uuden ammatin, jos nykyisellä alalla ei riitä töitä.

Madallamme pienissä yrityksissä kynnystä palkata uusia työntekijöitä helpottamalla yksilöperusteista irtisanomista alle 20 hengen yrityksissä.

Pienissä yrityksissä ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on iso riski. Meillä on 270 000 yritystä, joissa on alle 20 työntekijää. Näistä yksinyrittäjiä on 180 000. Haluamme lievittää pienyrittäjien pelkoa työllistää. Pienissä yrityksissä on valtava potentiaali uusille työpaikoille.

Uudistamme myös työaikalain, joka sisältää muun muassa lakisääteiset työaikapankit. Uusi työaikalaki kattaa työntekijät laajasti. Lain puitteissa luodaan muuttuvaan työelämän tarpeita vastaavia joustoja, kuten joustotyöaika asiantuntijoille.

Arvoisa puhemies,

On tärkeää, että teemme toimia sen eteen, että kaikki pysyvät mukana. Kyydistä putoamista, syrjäytymistä, pitää ehkäistä. Erityisen iloinen olen lapsille ja nuorille suunnatuista toimista, joita olemme voineet tehdä

tiukan menokehyyksen sisällä. Panostukset koulutukseen ja varhaiskasvatukseen ovat tärkeää työtä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden hyväksi.

Hallitus toteuttaa lukiouudistuksen, jonka toteuttamiseen varataan 8,5 miljoonan euron rahoitus. Tuomme lukiolaisten tueksi erityisopetuksen ja lisäämme opintojen ohjausta. Jokainen ekaluokkalainen pääsee aloittamaan vieraan kielen opiskelun vuodesta 2020 alkaen.

Lisäämme varhaiskasvatuksen tasa-arvoa. Haastavilla alueilla toimivien päiväkotien tukemiseen kohdistetaan uutena rahoituksena 10 miljoonaa euroa, jolla päiväkoteihin palkataan lisää henkilökuntaa ja ryhmäkokoja pienennetään.

Toisen asteen opiskelijoiden opintuessa otetaan käyttöön uusi oppimateriaalilisä. Jokaisella nuorella pitää olla mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot riippumatta perheen varallisuudesta. Tuki on viisasta kohdistaa heille, jotka tuesta hyötyvät kaikkein eniten.

Arvoisa puhemies,

Nostan esille vielä kansalaisten kannalta tärkeän teeman: turvallisuuden ja oikeusvaltion toiminnan. Turvaamme 7200 poliisin tason koko kehyskaudella. Haluamme, että Suomen tiet ja kadut ovat turvallisia jatkossakin.

Vahvistamme myös oikeusjärjestelmän uskottavuutta. Palautamme käyttöön muuntorangaistuksen, jolloin taparikollisten sakot voidaan jälleen muuntaa vankeudeksi. Kovennamme myös seksuaalirikollisten rangaistuksia.

Arvoisa puhemies,

Olen tarkoituksella kuvannut teille 2020-luvun Suomen haasteita, sillä nuo vuodet ovat juuri edessämme.

Toivon eduskunnalta tänään arvokasta keskustelua. Sitä Suomi ja suomalaiset tarvitsevat.